

بۆ: ھەموو سايته كوردییه كان و چاپه مه نییه كوردییه كان!

تكا ئەكەم ئەو وتووێژە بلاوكەنەو ە تا یارمەتی ئەو خانەوادانە بدریت!

ئامان دایه گیان ئیتر وا مه كه
له وه زیاتر غه درم لی مه كه!
با به زمانی دل من بۆت بنووسم
سەرتاپای بالات به دل رامۆسم!

وتووێژی رادیۆ زریبار، له گەل کچیکێ کورد، که له خانەوادەیهکی سەر به حیزب کۆمۆنیستی کرێکاری ئێراندا ئەژی . تیبینی له چەند جیگادا نوخته دانراوه، ئەوانه وشهیهکن که بۆم روون نه بوه ته وه . سه عی سه قزی

رادیۆ زریبار: ههفتهی پێشوو ریگام کهوته شوینیک، له قاوه خانەیه کدا که چەن کچیکێ لیوو پیکه وه قسه یان ده کرد، زانیم کوردن ده ستمان کرد به قسه کردن و باسی مشکيله ی خۆیان ده کرد، یه کیک له و به ریزانه ئاماده بوو که تووێژیکمان له گه لدا بکات له رادیۆ. ئیمه وتووێژیکمان له گەل ئەو به ریزه کردوو به له زمانی خۆیه وه بزانی چۆن خۆی ده زاسینیت.

- من کچیکێ کوردم، خه لکی سنه م، کوردی ئێرانم، سال و نیویکه له ئوروپام، له ئێراندا تا کلاسی ئەوه لی ده بیرستانم خویندوه، ۱۷ سالمه ئەرۆمه ۱۸ سال دایک و باوکم جارن سەر به حیزبی کۆمه له بوون، به لام ئیستا کۆمۆنیستن، کۆمۆنیستی کارگه ری ئێران. من توشی هه ندیک موشکله بووم له ماله وه که دایک و باوکم ... فییری کوردایه تی بم رفیقی کورم کورد ببی، کوردم، بتوانم له ماله وه به کوردی قسه بکه م، به لام ئەوان بیان خۆش نییه، ئەوان رقیان له کورده، بیان خوشه که من به فارسی قسه بکه م، گوئ له نه واری فارسی بگرم، رفیقه که م کورد نه بی، ئەمن ئەتوانم برۆم له گەل هه ر که سی کدا بم ره ش، عه ره ب، سویدی به س له گەل کورد نه بم! چون رقیان له کورده، به لام رفیقی کوردم هه یه ئەوان نازانن. نازانن که رفیقی کوردم هه یه. به لام قه ی ناکا ئەو کوردانه که کۆمۆنیستن. کۆمۆنیسته کان قه ی ناکا له گەل کۆمۆنیسته کاندان بن، به لام نه ک له گەل کوردا. من کوردم و کوردایه تی بیر ده که مه وه. من وه ک ئەوان بیر ناکه مۆ، کوردم وه ک کوردیک بیر ده که مه وه، پیم

خۆشه كوردى قسه بكم، پيم خۆش نيه برۆم به زوان فارسى قسه بكم چونكه كوردم. كتيبي فارسيمان ههيه، بهلام نه كوردى. بهلام من خۆم ههمه ئهخوينمۆ بهلام زۆر باشيش نازانم، بهلام ئهمهويت خۆم فيركهم. ئهوان نازانن ئهگهر بزانن ئهيدرينن، پييان ناخۆشه كوردى بخوينمهوه. بابتهكانى زۆرتر له مهورد كوردستان چون به وجود هاتوو له هى كوردبيدايه، ههز دهكهم له مهوردى تاريخ و ئهدهبياتى كورديدا.

راديۆ زريبار: دۆستهكانت ههمان مشكلهيان ههيه، له گهله زمانى داكيذا چون، كلاسى زمانى داكى دهچن؟ له وهلامدا وتى:

- وهلام: ههموويان نا، بهلام زۆريان ههيه ئهوه موشكلهيان، كه بهزۆر ئهبي برۆن بۆ كلاسى فارسى، فارسى فيربن، ههتا له سويديشدا به دونيا هاتوون، بهلام ههتەمن ئهبي فارسى بزانن. فارسى بخوينن و بنووسن. من، ئيستا نا، بهلام جارن ئهرويشتم بۆ هى كوردى، بهلام ئهوان نهيان ئهزانى، داىك و باوكم نهيان ئهزانى. پييان خۆشه فارسى زۆر بخوينم، پييان خۆشه فارسى قسه بكم، فارسى بخوينم، بهلام نهك به كوردى.

راديۆ زريبار: له شويينيكي تردا پرسيم، چ پهياميكيته ههيه، چ قسهيهكت ههيه بۆ دۆستهكانت و هاو تهمهنهكانت، وتى:

پيمان خۆشه يهك بگريين، به قهولييان نهكهين به زۆر نهروين فارسى بخوينن به خاترى ئهوهى داىك و باوكمانن لييمان نارههت نهبن، دروسته داىك و باوكن، بهلام نه ئهوه ئيتير برۆين ژيانمان خراب كهين به خاتر ئهوه كه باوك و داىكن، بتوانين بۆ خۆمان، خۆمانه تهعين كهين كه ئيمه كوردين، بتوانين به كوردى قسه بكهين.

راديۆ زريبار: ههروهها ليم پرسى كه دهبرارهى مهراسمه كوردبييهكان و ئهوه جهژن و شتانهى كه دادهنرين، ئايا ئيجازهت ههيه بجيت يانه چيت، يان ئهچن، يان له گهله داىك و باوكتا دهچيت؟.

وهلام: ئهبي دوو ههفته بهر لهوه شهر بى له مالمانا، ريگامان نادهن، ئيجازهمان نيه كه برۆين كه ئهگهر چهژنيكى كوردى بيت، كه ئهبيت بجينه چهژنيكى كوردى، يان پارهمان پى نادهن كه برۆين، يان ئيجازهمان نيه كه برۆين، مهگهر به درۆ، ئيمهيش درۆيان له گهله دهكهين ئيژين ئهروين بۆ ديسكوويهكى فارسى، بهلام ئهروين بۆ چهژنيكى كوردى، بهلام نا ئيجازهمان نيه، ببيسنهوه شهر ئهكهن پييان نا خۆشه، ئيتير

نايهلن له مال برۆمه دهره وه....ئهكهن، ياني، بو هيني ئه و پياوه ناوي چي بوو، مه نسوري حيكمهت چه ژنيان گرتبوو، به لام له سويدا ههر خويان جه ژنيان گرتبوو، من حه قم نيبه بو مه راسمي حيزبه كاني ديكه برۆم، به لام.... منيش ئه تانم حه قم ههيه، چونكه فارسيس خويان حه قيان ههيه، به خاتر ئه وه فكرن كه ن حه قم بي....

راديو زريبار: كه ليم پرسى دوستهكانت ده يانه وه يت، ئه وه دوستانه ي كه هه مان موشكله يان ههيه له گه ل بنه ماله كه ياندا ده يانه ويت بين له راديوو هه وانيش هه روه ها وتوويزيكيان له گه لدا بكه م، يان بو به رهنگار بوونه وه ئه و موشلانهي كه هه ته، يان دوستهكانت هه يانه چيتان كردوو و چ هه وليكتان داوه؟

وه لام: نا، ناويزن به لام ئه وان ئه ترسن، شه رم كردوو، به قه وليان ناكه م، مه گه ر هه ر ئه وان، زور عه زيه تم ئه كه ن... گيرم كردوو به ده ستiane وه... نه زور عه زيه تم كه ن، جوين ئه دن، جوينه كانيان له هه مووش خرابتره.

راديو زريبار:

ده رباره ي دوسته كاني داك و باوكي كه ئاموشويان ئه كه ن، ليم پرسين، يان ئه وان له ماله وه به چ زمانيك قسه ئه كه ن، يان گوئ له چ به رنامه يه كي راديويي و ته له فيزيوني ده گرن، ده رباره ي كورد چون بير ده كه نه وه، وتي:

ئه وان له گه ل كه سانيك ئاموشو و ره فت ئه كه ن كه بيريان وه ك خويان بي،... له گه ل كو مونيسته كان... قه ت نايه ن له گه ل كورد بي ئامشو و ره فت كه ن كه كو مونيست نه بي وه ك ئه وان بير نه كاته وه.... ئه زاني چونه كورد يان پي ئينسانيك، ئيزن كورد باش نيبه، كورد خراو بير ئه كاتو، كورد هه ميشه له ژن ئه دا، ژن ئه كوژي، مه خسوسه ن كوردي ئيراق، زور رقيان له كوردي ئيراقه، قسه ئه كه ن له گه لياندا، مه سه له ن دائه نيشين له گه لياندا، ئه لين كوردايه تي واسه واسه... ئه وان ئه لين ئيوه خه فه بن، قسه مه كه ن ئيوه هيچ تيناگه ن، حالي ئه وي. ده باشه.

ئه زاني چونه، زورتر بيان خوشه به فارسي قسه بكه ين... ده لين به فارسي قسه به كه ، با براكه يشت فير بيت، چونكه براكه م هاتگه بو ئيگره له ئيران يه ك سال فارسي خوينده، به لام زورتر بيان خوشه به فارسي قسه بكه م، به لام نا، نايكه م. به لام زورتر... گوئ ئه دن، قه ت نايه ن بو فيستيكي كوردي، ئه رو ن بو فارسي زورتر، هه ر هيني ئيراني فير ئه كه ن، ئا فارسيه كان، كورديه كان نا، به لام من گوئ ئه گرم له راديو

له رادیۆ زریبار، به لّام ئەوان خامۆشی ئەکەن ئیژن نا ئەمه باش نییه بۆ تۆ گوئی لی بگری، ئەمه داوکه وتون و ئەوانه، ئەوان بهس فارسی گوئ ئەگرن، کوردیه کهی گوئ ناگرن... کوردن، هه موویان کوردن بهس قهت نالین کوردین زیاترخویان به فارس دا ئەنن.

زریبار ئەوان که دین بۆ مالی ئیوه به... قسه ئەکەن یان به فارسی؟ وه لّام: نا به کوردی قسه ئەکەن، به لّام زیاتر... کوری فیڕ ناکەن هه مووی فارسی فیڕ ئەکەن... کوردیکیان پی ئینسانی باش نییه، کورد به ئینسانی باش دانانن، ئیژن خراپن، بۆ ژن هین دانانن، ریژ دانانن ژن ئەکوژن، ئەوانه، کچ خویان ئەکوژن،... باش بیر ناکەنۆ.

زریبار:.... تۆ که له بنه ماله یه کی ئاوادا ده ژیت و ههست به چی ده کهیت و خۆت چۆن ده باره ی کورد بیر ده که یته وه، وتی:

زۆر ئیحساسیکی ناخۆشم هه یه، پیم ناخۆشه که له خانه واده یه کی وه هادا ئەژیم، ئەمه ویت وه ک کوردیک بژی بتوانم بۆخۆم گوئ له نه واری کوردی بگرم، بتوانم بۆ چه ژنیک کوردی برۆم، کتیبی کوردی بخوینمه وه، هه رچییه که خۆم پیم خۆش بیئ، کوردایه تی، به لّام نا ئەوان هه ر ئەلین فارسی فارسی فارسی. کورد ئینسانهایه کی زۆر باشن، من زۆر کوردم خۆش ئەوی چونکه خۆم کوردم قه تیش نامه ویت خۆم بفرۆشم بلیم فارسم،...حه دی ئەقل کوردم بتوانم به کوردی به زوانی خۆم قسه بکه م، کورد من...م ئینسانیکی باشن.

رادیۆ زریبار: ده باره ی مه سه له ی ئەم قه تله نامووسیا نه لیم پرسی، وتم تۆ چی ئەلئی، یان ئەوان چی ئەلین؟ وتی:

زۆر ئیرانیش هه یه، ئیرانی به کچی خۆی ته جاوه ز ئەکات دوو منالیشی لی ئەبیئ به لّام ئەوان قهت نالین، ئەلئی ئیرانییه که... ئەوه شیئ بووه، به لّام شاید ئەو کوردیشه شیئ بووبی، هه موو ئینسانهایه ک شیئ نییه، زۆر فارسیش هه یه زۆر خراپه، زۆر هینه به لّام ئەوان به خاتری ئەوه ی کوردکه له ناو خویاندا... چۆن بلیم، وه ک ئەوان کورده کان له ناو خویاندا مه سه له ن قسه بیر ناکەنه و، وه ک ئیرانییه کان نین ئیرانی زۆر هه یه کچ ئەکوژن به لّام ئەوانه مه سه له ن له ناو خویاندا ئەپۆشن وه ک کورده کان نین. ئەوان ئەلین قه ی ناکا ئەوانه شیئن، منیش ئەلیم جا به لکو ئەو کوردیشه وا بیئ

نه خوښينيكي بيټ، ... ئەلین نا نا کورد هه‌میشه وایه، کورد هه‌میشه هیچ ئەرزش بۆ ژنی دانائیت، هه‌میشه هه‌ر پیاویان بۆخویان هینن بیر له خویان ئەکه‌نه‌وه.

زریبار: کاتیک تو که له مه‌درسه ئەخوینیت، حه‌تمه‌ن له مه‌درسه‌که‌تاندا هه‌م کور هه‌یه وهه‌م کچی هه‌یه، وه حه‌تمه‌ن ... سیشی لی هه‌یه، تو له گه‌ل ئەو کور کوردانه که ئامۆشۆ و ره‌فت کردوو، یان له مه‌درسه دانئیشی له گه‌لیان، یان ئەچیته قاوه‌خانه‌یه‌ک قاوه‌یه‌ک ئەخۆنۆ به‌یه‌که‌ۆ، هه‌لسو که‌وتی ئەوانه‌ت به‌لاوه چۆن بووه؟ وه‌لام: هه‌لسوکه‌وتیان زۆر باش بووه، زۆر ئیسانه‌یایه‌کی باش بوون، زۆر زۆر کۆمه‌کیان کردوو، زۆر شتیان پیم فی‌ر کردوو، زۆر کۆمه‌کیان کردوو، ئیسانه‌یایه‌کی خراپیش نه‌ بوون، ... زۆر ئیسانه‌یایه‌کی باش بوون.

زریبار: وه‌ها نین که باوک و دایکت بیر ئەکه‌نه‌وه؟

وه‌لام: نا وانین، زۆر زۆر به‌ر عه‌کسی ئەوانن.

زریبار: له شوینیکیترا که لیم پرسى باشه هه‌ر مندالیک دایک و باوکی خوی خوش بویت و باوک و دایکیش مناله‌که‌ی خویان خوش ئەویت، باشه تو که دایک و باوک که ئاوا ریگات لیده‌گرن، چ ئی‌حساسیکت نسبه‌ت به‌وان هه‌یه؟

وه‌لام: چ ئی‌حساسیکم له مورد ئەوانه‌وه هه‌یه؟ زۆر سه‌خته وه‌لا ئەوه ئەو سوئاله ... خوشیانم ئەوه‌ی، به‌لام خویان کاریک ئەکه‌ن که ئەو خوشه‌ویستییه له به‌ین بچی ... خوشیانم ئەویت به‌لام خه‌تای خویانه که کاریک ئەکه‌ن بی‌نی خۆم و ئەو دایک فرزه‌ندییه فاسله‌ بیټ که ئەو خوشه‌ویستییه نه‌ بینمه‌وه، کاری ئەکه‌ن که به‌قه‌ولیان نه‌که‌م ...

رادیو زریبار: باشه ئەو ره‌فیکانه‌یترت که وه‌ک تو بیر ئەکه‌نه‌وه، هه‌روه‌ها له ماله‌وه عه‌زیه‌تیان ئەکه‌ن، حازرن بی‌ن له سه‌ر رادیو باس بکه‌ن.

وه‌لام: نا، ئەترسن، ناتوانن، یانی، ئەوان زۆر ئەترسن، فکر ناکه‌م بی‌ن له سه‌ر رادیو قسه‌ بکه‌ن.

زریبار: ترسیان له چیه‌ه؟

وه‌لام: ترسیانه که دایک و باوکیان بزانی‌ت دوایی عه‌زیتیان بکه‌ن، نه‌یه‌لن، ئەوان ئەلین کوردن، له ژیرۆ هه‌موو کاریک ئەکه‌ن مه‌سه‌له‌ن کوردایه‌تی، به‌لام نایه‌لن دایک و باوکیان پی‌ بزانی، ئەگه‌ر بزانی خراپ ئەبی‌ بویان. هه‌موو شه‌وی له مالی ئیمه‌ شه‌ره

چواری مانگ چه ژنیکی فارسی ههیه که موعین دی، پهنجی مانگیش چه ژنیکی کوردی ههیه که خاندەکانی کوردن،.... دایکم و باوکم من دەعوەت ئەکەن بۆ چواری مانگ که فارسییه کهیه به لام نایەلن کورییه کهی برۆم.... پیم ناخۆشه.

زریبار: باشه تو کامیان ههائه بژییت؟

وهلام: کوردی، هی پهنجی مانگ.

زریبار:.....

وهلام: بریارم داوه جلی کوردیش له بهرکه م.

زریبار: بیتر له وه کردوه ته وه ئەوان له دوایداچیت ئەلین؟

وهلام: ئا بیرم کردوه ته وه، به لام بلیم چی بکه م، خهتای خویانه گوئی پی نادەم.

زریبار: باسی مه درهسه که تمان کرد، که وتم مهسه له ن کوردیشی تیدایه، باشه کوری

فارسیشی حه تمه ن تیدایه، ئەهی بهر خوردت له گه ل فارسه کاندایه چونه؟... ئەوی؟

وهلام: له گه لیاندا قسه ئەکه م به خاتری دایکم و باوکم، به لام زۆر پیم خۆش نییه

له گه لیاندا هه لسم و دانیشم.

زریبار: هه ل سوکه وتی ئەوان له گه ل کورده کاندایه فەرقی ههیه؟

وهلام: زۆر زۆر فەرقی ههیه.

زریبار:... کامیان باشتەرن

وهلام: کوردهکان، کوردهکان باشتەرن.

زریبار: باشه تو ماوهیهکی تر دهبی به ههژده سال، ئەگەر توانای مادیت هه بییت

ئەتهو بییت له گه ل دایکت و باوکتا نه بییت؟

وهلام: ئا، هه ر ههرا ئەکه م، ئیستا که ناتوانم چونکه ئیستا حه فه سالم، به لام ئەگەر بم

به ههژده سال له زۆرتەرن کاتا ئەرۆم له لایه نه وه دانانیشم، جیا ئەبمۆ لیان، ئەوان

من به کورد دانه نین بۆ کوردییه کهی ئیمه خویان به کورد دانه نین به لام خویان به

فارس دانه نین، ئیژن کوردهکان هان له خوارۆ به لام فارسهکان وانین، ئەزانی

خانه وادهی ئەو کۆمۆنیستانه چی ئەلین، ئەلین کورد خۆیشی بکوژی سەد سالی

كەيش نابىي بە فارسو، خو ناگاتەو بە فارس..... كۆمەلە بوون بەلام مەوزوع عەوہ ز
بووہ بوون بە كۆمۆنىست.... فارس پيش كەوتووہ، كوردەكە پيش كەوتوو نىيە،
زرييار: تا ئەو جيگە من بزائەم ناويكى كوردى جوانيشت ھەيە، ئايا چۆنە لە مالەوہ
رازين ئەو ناوت ھەيە؟

وہلام: نا، من ناويكى كوردى خوشم ھەيە بەلام ئەوان لە مالەوہ بە ناويكى فارسى
بانگم ئەكەن، ھەم ناوى فارسييە، ھەم ناويكى سويدييە، بە ناوہ كوردىيەكەم بانگم
ناكەن، پيشيان خوشتە ناوم عەوہ ز كەم. ب

راديۆ زرييار: بەلى، بەريزان ئەوہ وتوويزەكە بوو. ۲۰۰۲/۱۲/۲۹
ئەم چەند ديپرە پيشكەش بەو دايك و باوكانەي كە بەو جۆرە بير ئەكەنەوہ. سەعى

بۆ روژى دايك

دايە، ئەمرۆكە روژى تويە

دنياى من، ژينى تويە!

ژينى من و دنياى تو

تيكەلن وەك تان و پۆ

دوينى بەيان چووم بۆ شار

گەرەم دووكان و بازار

كە ديارىيەكت بۆ بكرم

وہفاداريم دەربرم

لەم شارە بەربلاوہ

لەم شارە جوان رازاوہ

ھيچم بۆ پەسەند نەبوو

گشتەم بەلاوہ كەم بوو

مات و مەلول گەرەمەوہ

بۆ دەبستانم چوومەوہ

ھانام بۆ مامۆستام برد

گرىي دلم كوردەوہ

مامۆستا وتى:

پېنوووسەكەت ھەلگرە
ھەستى دلت دەرېبېرە
بەزمانى خۆت بدوى بوى
كە گول و زير و شەكرە

وتم: مامۆستا ئامان
ئامان دەستم بە دامان
من ناتوانم وا بكەم
ھەستى دەرون بەيان كەم

ھەستى دەروون بە ۋەرگيران
گولئ دەسكردە لە گولدانئ جوان
بئ بۆنە و بەرھەم
چيژ نادات بە ژيان!

مامۆستا وتى: بۆ؟

وتم من زمانى دايكىم نىيە، بۆ نووسين
وتى: تۆيش دايكت نىيە بۆ رامۆسين
نە نامە بنووسە و نە دياريش بكرە
گەردى مەلوولى لە سيمات بىسره.

ئامان دايە گيان ئيتىر وا مەكە
لەمە زياتر غەدرم لئ مەكە!
با بە زمانى دل من بۆت بنووسم
سەرتاپاي بالات بە دل رامۆسم!

ئەم ھۆنراوہ و نووسراوہیہک کہ ئاماژہی بہ جۆرہ ژیانہی کردوہ، لە سالی ۱۹۹۸
دا لە ژمارہ ۱۰۸ گۆقاری بہربانگدا چاپ کراوہ. ھیوا دارم بہم زوانہ نووسراوہیہک
سہبارہت بہم وتووێژہ ھەر لەم سایتہوہ بخمہ بەردہستان. سہعی سہقزی
